

Júd 1:1 Júdás, Jézus Krisztusnak szolgája, Jakabnak pedig atyafia, az elhívottaknak akik **az Atya Istentől megszenteltettek** és Jézus Krisztustól megtartattak →

Júd 1:24 Annak pedig, aki titeket a bűntől megőrizhet, és az ő dicsősége elé állíthat feddhetetlenségben nagy örömmel,

Júd 1:25 **Az egyedül bölcs Istennek, a mi megtartónknak,** dicsőség, nagyság, erő és hatalom most és mind örökké. Ámen.

KÁL Júd 1:25 a mi **egyedül üdvözítő Istenünknek**, Urunk Jézus Krisztus által, legyen dicsőség és magasztalás, uralkodás és hatalom minden idő előtt, most és mindörökkön-örökké! Ámen.

SZI Júd 1:25 a mi **egyedül üdvözítő Istenünknek** legyen Urunkban, Jézus Krisztusban dicsőség, magasztalás, erő és hatalom minden idő előtt, most és mindörökké! Ámen.

A fenti idézetben visszatér az eddig oly gyakran látott megkülönböztetés az Atya és a Fiú között, mely szerint Az atya különleges, egyedülálló képességekkel rendelkező létező, aki saját, minden mást kizáró ontológiai kategóriájába tartozik. A cselekedeteknek Ő nem pusztán az önkényes, hanem az egyetlen lehetséges forrása, valamint a világmindenség egyedüli mozdatója.

Hogyan kapcsolódik mindaz, amit eddig megtárgyaltunk az Atya és a Fiú kapcsolatához?

Milyen mechanizmusok teszik lehetővé azt, hogy a Fiú ilyen hatalommal, tekintéllyel és erővel felvértezvén reprezentálhatja Atyját a teremtett világban, cselekedvén elküldőjének tökéletes akaratát?

A következőkben erre a kérdésre fogunk választ kapni, azonban első ránézésre kissé távolinak tűnő pozícióból kezdjük el vizsgálódásunkat.

„A **»Lélek, mint Élet-Erő«**, eszmei szimbólumként vagy archetípusként kétségkívül egy szinte egyetemes, a világ minden tájára érvényes tényező a korai emberi társadalmakban és a »primitív« vagy hagyományos törzsekben, – **látszólag általánosan elterjedt a világ minden különböző kultúrájában és minden kontinensen.**

Továbbá, az antropológiai tanulmányok szerint a **»Lélek, mint Élet-Erő«** archetípus egyértelműen úgy tűnik, hogy messze a legősibb, sőt, a legalapvetőbb eszme-szimbóluma vagy archetípusa a Léleknek. Történelmileg, az Élet-Erő-Lélek archetípus jóval az istenek eszme-szimbolikája előtt jelent meg, sőt, még inkább Isten előtt.”

Charles Peck Jr: The Origins of the Symbol-Idea or Archetype of Spirit as Life-force, hcommons.org, 2023, 1.o.

Két dolgot szűrhetünk le az írásból, melyek egyaránt érdekfeszítőek.

Az első szerint a Lélek Éltető-Erőként történő felfogása egy univerzális elgondolás, mely jellemző a korai emberiség teljességére, geográfiai és kulturális különbségek ellenére, ami megdöbbentő véletlen, amennyiben a koncepció pusztán képzelet szüleménye. A másik alapján a Lélekről alkotott elképzelések legősibb, legegyszerűbb verziója a Lélek Éltető-Erőként történő felfogása, ami pedig igen hasonlatos a Genézis során élénk tárt, az ember teremtéséről szóló eseményekhez.

„Ezt általában a teremtésről szóló J narratíva idézésével foglalják össze, amely elmeséli, hogyan formált Jahve először egy embert földből vagy agyagból, majd **lehelt ennek az alaknak az orrlyukaiba, így az „élő nefesh-sé” vált.** Mind a Hivatalos, mind a Revidált változatban a *nephesh szót a „lélek” szóval adják vissza; azonban **ez az értelmezés félrevezető,** amennyiben olyan **dichotómiát (kettősséget) sugall,** mint amely korán hangsúlyt kap az **Orfikus mítoszban és a Platóni filozófiában.**” **Aubrey R. Johnson: The one and the many in the israelite conception of God, Wipf and Stock Publishers, Eugene, Oregon, 2006, 2.o.**

Az emberről úgy beszélnek az Írások, mint egy megbonthatatlan egységről, mely nem részekből áll, hanem a H1320 קָשָׁךְ és H5315 נֶפֶשׁ szétválaszthatatlan kompozíciója, amit a H5397 נָשָׁמָה elevenít meg, vagy más szóval tesz élővé (H2416 חַי), a H7307 רוּחַ közreműködésével. Ezen öt „dolog” fő szerepet játszik az élő ember létrehozásában. Genézis 6., illetve 7. fejezetéből kiderül, hogy a H7307 רוּחַ folyamatos kapcsolatban marad az emberrel, biztosítva annak éltető leheletét, ami azonban a H5397 נָשָׁמָה.

1Móz 6:13 Monda azért Isten Noénak: Minden **testnek H1320 בָּשָׂר** vége elérkezett előttem, mivelhogy a föld erőszakoskodással telt meg általuk: és íme elvesztem őket a földdel egybe. →

1Móz 6:17 Én pedig íme özönvizet hozok a földre, hogy elveszessek minden **testet, amelyben élő lélek H2416 תָּי H7307 רוּחַ** van az ég alatt; valami a földön van, elvész.

1Móz 7:21 És oda vesze minden földön járó **test H1320 בָּשָׂר**, madár, barom, vad, és a földön nyüzsgő minden csúszó-mászó állat; és minden ember.

***1Móz 7:22** Mindaz, aminek orrában **élő lélek H2416 תָּי H7307 רוּחַ** **lehelete** vala, a szárazon valók közül mind meghala.

***IMIT 1Móz 7:22** Mindaz, aminek orrában az **élet lehelete** volt, mindabból, ami a szárazon volt, meghalt.

A testtől elváló, elválasztható lélek, amint olvashattuk egy igen régi múltra visszatekintő koncepció, melyről a következőket érdemes tudni:

„A legendás dalnok **Orpheus** nevét viselő orphizmus mint vallási mozgalom és az ún. orphikus költészet az ókori vallás- és filozófiatörténet egyik legellentmondásosabb területe. Annyi nagy biztonsággal kijelenthető, hogy a Kr. e. 6. és 5. században a görög poliszvallástól általában – bár nem minden esetben – jól megkülönböztethető vallási jelenségek és rítusok jelennek meg és terjednek el. Ilyennek számítanak a beavatási szertartásokhoz kötődő misztériumvallások, melyek közül legismertebbek az athéni eleusisi misztériumok, bizonyos **Dionysosz** (vagy **Bacchusz**) köthető vallási formák és a **pythagoreizmus**. A korai orphizmus is ezeknek a vallási formáknak a kontextusában helyezhető el, melyeket néhány átfogó (bár nem minden esetben meglévő) jellegzetesség köt össze. Ilyen például a vallásgyakorlás zárt közösségi formája; a beavatás (latin **initiatio**, görög **mysteria**) mint a közösséghez tartozás feltétele (a beavatottat görögül **mystésnek** vagy **teletésnek** hívják, a rítus pedig **teleté**); a vallás tartalmi és szertartásbeli elemeit védő titoktartás; **a túlvilághit; a lélek halhatatlanságában és esetenként a lélekvándorlásban való hit**; a tisztítószertartásokkal történő bűnbocsánat. Ez utóbbi mestereire (az orpheotelestai-ra) utal meglehetősen iróniával az Államban (II. 363e–365a) **Platón is, aki pedig feltételezések szerint a halhatatlan lélek tanításának és eszkatológiájának a kidolgozásánál részben az orphikus tanokra támaszkodott.**”

<http://hyperion.szepmuveszeti.hu/hu/lexicon/6255>

Az orphikus hit tartalmazza a testtől elválasztható, elváló lélek koncepcióját, melyet Platón is osztott, és idővel úgy tűnik utat talált a keresztény teológiába is annak ellenére, hogy az írások egyértelműek az ember természetét, alkotóelemét, valamint ezek kapcsolatát illetően.

A következőkben röviden ismerkedjünk meg az Orpheusz legenda alapjaival, amiben szintén központi helyet kap az emberi élet és halál kérdése.

„Orfeusz, ókori görög legendás hős, aki emberfeletti zenei képességekkel rendelkezett. **Egy olyan vallási mozgalom védnöke lett, amely a sajátjának mondott szent írásokon alapult.** A hagyomány szerint Orpheusz egy múzsa (valószínűleg Kalliópé, az epikus költészet védőszentje) és Oeagrus trák király fia volt (más változatok szerint Apollóné). Egyes legendák szerint Apollón adta Orfeusznak az első hárfát. Orfeusz éneke és játéka olyan gyönyörű volt, hogy az állatok, sőt a fák és a sziklák is táncra perdültek körülötte. Orfeusz csatlakozott az argonauták expedíciójához, és a saját, erősebb zenéjével mentette meg őket a szirének zenéjétől. Visszatérve feleségül vette Euridikét, akivel hamarosan kigyómarás végzett. A bánattól elkeseredve, **Orfeusz maga is elmerészkedett a holtak földjére, hogy megpróbálja visszahozni Euridikét az életbe.** Énekével és játékaival elbűvölte a kompos Charont és a kutyát, Cerberust, a Sztüix folyó őrzőit. Zenéje és bánata annyira meggyőzte Hádészt, az alvilág királyát, hogy Orfeusznak megengedte, hogy **Euridikét magával vigye vissza az élet és a fény világába.** Hádész azonban egy feltételt szabott: **a halál földjét elhagyva mind Orfeusznak, mind Euridikének tilos volt visszanéznie.** A pár felmászott az élők földjére nyíló nyílás felé, és Orfeusz, amikor újra meglátta a Napot, **visszafordult**, hogy megossa örömét Euridikével. Az pedig abban a pillanatban eltűnt.”

<https://www.britannica.com/topic/Orpheus-Greek-mythology>

Nem csupán az élet és halál, de a feltámadás is megjelenik a mítoszban, ami az ember képességeinek, cselekedeteinek eredménye, akárcsak a különféle pogány vallások többségében. Kissé elvonatkoztatva, egy nyilvánvaló párhuzamot találhatunk Lót és felesége történetével is, amint az ölükbe hullott lehetőséget nem kellőképpen értékelő vagy értő főhősök, végül elveszítik visszkapott életüket.

„KL **Az erősen dualisztikus színezetű (testi-mulandó valóságtól elkülönülő), ugyanakkor reményt ígérő hitben kerestek vigaszt, mely szerint a halhatatlan lélek részesülhet az istenségben.** Az orfikus mítosz szerint az ember a titánok hamvaiból keletkezett; a titánok lázadásának büntetéseként **a lélek úgy van a testben, mintha sírba volna zárva. Csak a halálban válik ismét szabaddá, de nem térhet egyszerűen haza, hanem érdemei szerint ítélet alá kerül; ha még nem érett a boldog életre (Élüszion), újra testet kell öltenie.** Ez az orfikusok vegetárius életmódjának mélyebb alapja is: lemondás a húsról, Prométheusz akaratosságáról (mitológiaiilag a húsevést és az állatáldozatot őrá vezetik vissza). **Az orfikusok mint beavatottak elkerülik a reinkarnációt, és istenivé válnak... Az ~ legismertebb alakja →Platón.**”

<https://lexikon.katolikus.hu/O/orfika.html>

Azt szerettem volna érzékeltetni, hogy a test-lélek dualizmus gondolata egy igen nagy hagyományokkal, és hosszú évezredek mitológiával-teológiával rendelkező koncepció, ami mind a mai napig rengeteg keresztény hívő emberi természetről alkotott elképzelését rontja meg. Térjünk vissza kicsit a lélek általános felfogására és történetére, mert ezáltal jobban megérthetjük a bibliai terméstartó egyetemes, egész emberiség számára ismeretes jellegét, bizonyítván, hogy egy közös töről fakad az ember, és az ismereteket nemzedékről nemzedékre hagyományozták őseink. A karakterek, valamint kifejezések diverzitása a földrajzi-nyelvi eltávolodás következményeként fogható fel, míg a tartalom meglepően hasonló maradt.

„Amint korábban már említettem, a **»Lélek, mint Élet-Erő«** archetípusa vagy eszmei **szimbóluma univerzálisan jelenik meg az egész világon az emberi kultúrákban.** A kínaiak az **»életerő«** energiát **»Chi«**-ként emlegetik, amely az **Univerzum életerő energiáját** jelképezi. A Qi vagy chi a taoista világnézet és gyakorlat, illetve imádat központi eleme. A **qi** szó **"lélegzetet" vagy "levegőt" jelent**, de szimbolikusan és eszmei értelemben **a qi az "életerő", amely megeleveníti a világ számtalan formáját és megnyilvánulását.** Továbbá **a qi a jelenségek rezgés természetét jelenti**, mely a molekuláris, atomi és szubatomi szinten megy végbe. Hasonlóképpen, **Japánban, az "életerő" a ki nevet kapta.** A hinduizmusban pedig az életerő a **"prána" vagy "shakti".** Az ókori egyiptomiak **"ka"-nak** nevezték. Egyes helyeken a **Afrikában az "életerő" neve "ashe",** Hawaii pedig **"ha" vagy "mana".** A héber **"ruach"** szó - a **"szellem"** eszme-szimbólumához kapcsolódó kifejezés fordítása váltakozva **"szél", "lélegzet" vagy "szellem".** Az arabban két szó van a szavakra: **szellem, lélek vagy én - nevezetesen, ruH (szellem, lélek) és nafs (szellem, lélek, én).** Mindkét arab szó kapcsolódik a következő gondolatokhoz is **lélegzet vagy szél (pl. a ruH a riH (szél) és a nafs a nafas [lélegzet]).** A modern angolban a **spirit** szó a latin **spiritus** szóból származik, és a **"szellem, lélek, bátorság, vagy erő"** jelentéseket hordozza. A latin **"spiritus"** azonban a **proto indoeurópai peis vagy speis** szóból származik, melynek jelentése **"a fújni."** A nyelvfejlődés során a **latinba spirare** igeként került át, ami **"lélegezni"** jelent. A latin szó **anima, "lélek",** amely az indoeurópai **"lélegezni"** jelentésű gyökből származik. A másik oldalon a világ másik felén a **hindu prána szó szanszkrit nyelven "lélegzetet", "életerőt" vagy "életelvet" jelent és kozmikus energiának tekintik.** Az ókori egyiptomiak úgy hitték, hogy az emberi lélek öt részből áll, amelyek közül a **"Ka" volt az életesszencia.** A Ka-t a születés pillanatában lélegzik be az emberi lénybe, és ez a "Ka" volt az, ami ténylegesen életet adott az embernek. Hasonlóképpen, **a skandináv, balti és szláv nyelvekben a "lélegzetet" kifejező szavak** szorosan kapcsolódnak a **"lélek" fogalmához.** Például, az ősi germán irodalmi műben, az ond az adomány a ősi germán mitológia széles körben tisztelt istene, Odin részéről, akit gyakran ábrázolnak egyszeműként és hosszú szakállú, lándzsával hadonászó istenként, aki az eredeti teremtettség visszanyúló vitézi tetteiről híres. **Ond, amely a szellem metaforikus ajándéka, szó szerint "lélegzetnek" is fordítható,** amelynek metaforikus jelentése, mint oly sok nyelvben, **"szellem" vagy "lélek".** Sok más példa is van az a szellem és a lélegzet közötti széleskörű nyelvi kapcsolatra. A lényeg az, hogy Carl Jungnak egyértelműen teljesen igaza volt, amikor azt állította, hogy a szellem vagy életerő a korai emberekben keletkezett, akik felismerték, hogy amikor az ember abbahagyja a lélegzést, valami titokzatos és hatalmas dolog történik.” **Charles Peck Jr: The Origins of the Symbol-Idea or Archetype of Spirit as Life-force, hcommons.org, 2023, 4.o.**

Haladva tovább egy következő értelmezési formát vizsgálunk meg, emly szintén hordoz számunkra hasznos ismereteket, és közelebb vezet minket a lélek-nephesh kérdést körülvevő homály elosztatásához, valamint a koncepció teljesebb megértéséhez. Ehhez előtte azonban meg kell ismerkednünk egy kifejezéssel:

„**archetípus**:

1. Jung szerint az emberiség közös tudatalattijából az irodalom által felszínre hozott ősképek, ősi kollektív tapasztalat.
2. A képzeletben képszerűen beidegződött tapasztalat, amely az őskorban a környezethez való alkalmazkodásra vezethető vissza (Durant)
3. **A poétikában az egész világirodalomra kiterjedő szimbolikus tematikai közhely, a mítoszokban, hiedelmekben is kimutatható irodalom előtti jelkép.** Pl. a szárnyalás (Ikarosz), a bűnbeesés, az apa-fiú harc, a tékozló fiú alakja. A népmesék archetipikus alakjai egy-egy életmodellel megtestesítői: pl. Hamupipőke, a legkisebb fiú.”

<https://idegen-szavak-szotara.hu/archet%C3%ADpus-jelent%C3%A9se>

Hogy mennyire univerzális, valamint elemi koncepció a lélek, azt jól érzékelteti ezen idézet:

„**Edward Edinger** azt mondta (»Lélek, mint Élet-Erő«-ről): »A mélyebb, archetipikus szinten (az elme) nem a személyes, hanem **egy veleszületett pszichológiai struktúra**, amely születéskor jelen van, és minden emberben közös, ugyanúgy, mint a test fizikai struktúrája. Ez a belső struktúra az **archetípusokból áll, az emberiség tipikus tapasztalatait reprezentáló univerzális mintákból**. Az archetipikus szint tárul fel a vallásokban, a művészetekben, az emberi kreativitás gyümölcseiben, valamint az álmokban és látomásokban. Jung azt sugallja, hogy a mitológia is az emberi pszichének ebből a nem személyes rétegéből ered.«” **Charles Peck Jr: The Origins of the Symbol-Idea or Archetype of Spirit as Life-force**, hcommons.org, 2023, 1.o.

Eszerint a Lélek egy kollektív szerkezete az ember nem fizikális felépítésének, mely korábbi, közös ismeretek összességét tartalmazza, hordozza és építi be minden ember bonyolult egészébe.

A lényeg nem az elgondolás igazsága, hanem a tény, miszerint a Lélek, mint dolog benne él az emberiség legismertebb gondolkodóinak elméjében, mindig is foglalkoztatta őket és egyáltalán nem vetették el létezését.

„Az Apológiában úgy jellemzi tanítását (*Szókratész), mint egy céltudatos törekvés, hogy meggyőzze az embereket, hogy törődjenek lelkük fejlesztésével és a ne a vagyonukkal vagy a személyes előmenetelükkel. Szókratész előtt, az athéniak a pszichét, a lélek görög szava, nem anyagi jellegűnek tekintették, hanem mint a **test nem-anyagi »másolata«**; Szókratész a szónak spirituális dimenziót adott.” **Rachel Berghash: Thoughts on Psyche, Soul, and Spirit, Journal of Religion and Health, Vol. 37, No. 4, 1998, 314.o.**

A lélek magasabb rendű a testnél, mégis összekapcsolódik azzal, és bár Szókratész mintha elválaszthatónak gondolná, az athéniak a test egyfajta lenyomatának vélték, mely tartalmazza az arra vonatkozó információk teljességét. Felfoghatjuk úgy is, hogy ez szükségszerű számunkra, hiszen valahogyan újra kell alkotni a testet a feltámadáskor, és az ehhez nélkülözhetetlen adatokat biztosítja majd a lélek.

Jób 33:4 Az Istennek **lelke H7307 רִיחַ** teremtett engem, és a Mindenhatónak **lehelete H5397 נְשָׁמָה** adott nekem életet.

Jób 32:8 Pedig a **lélek H7307 רִיחַ** az az emberben és a Mindenható **lehellése H5397 נְשָׁמָה**, ami **értelmet H995 בִּין** ad neki!

H995 בִּין (bín) Kal 1) érzékel (ti. alapvető érzékszerveivel: lát, hall, tapint) 2) felfog, megért, tud 3) figyel, odafigyel, megfigyel 4) belát (intellektuálisan), meglát, átlát

H7307 רִיחַ és H5397 נִשְׁמָה ad életet, továbbá értelmet is. A kettő természetesen nem egyezik meg, de együttműködik Elohim akaratának végrehajtásában, a H7307 רִיחַ tartalmazván Ab Yahuah teremtő erejét, a H5397 נִשְׁמָה pedig az emberben maradó szubsztanciát, ami élteti és felruházza az elohim-i természet bizonyos, az élő ember számára rendelkezésre álló attribútumaival.

Jób 27:1 Jób pedig folytatá az ő beszédét, monda:

Jób 27:2 Él az Isten, aki az én igazamat elfordította, és a Mindenható, aki keserűséggel illette az én **lelkemet H5315 נַפְשִׁי**,

Jób 27:3 Hogy mindaddig, amíg az én **lelkem H5397 נִשְׁמָה** én bennem van, és az Istennek **lehelete H7307 רִיחַ** van az én orromban;

Jób 27:4 Az én ajkaim nem szólnak álnokságot, és az én nyelvem nem mond csalárdságot!

A fenti részlet tovább tisztázza a H7307 רִיחַ és H5397 נִשְׁמָה kapcsolatát, működését az emberi lény életében, és Jób elmondása alapján egyfajta erkölcsi érzékkel, morális irányítúvel, sőt, késztetéssel is felruházzák őt. Figyeljük meg, ahogyan Jób azonosítja magát saját H5315 נַפְשִׁי-ével, amikor Elohim rá gyakorolt hatásáról beszél a 2. versben.

„Most, hogy megtalálták a Higgs-bozont, ismét előtérbe kerül a vallás szerepe a tudománnyal kapcsolatban. Max Planck (Nobel Prize in Physics in 1918) mondta: »Minden anyag csak egy olyan erőnek köszönhetően keletkezik és létezik, amely rezgésbe hozza az atom részecskéit, és összetartja az atomnak ezt a legapróbb naprendszerét. Ezen erő mögött egy tudatos és intelligens elme létezését kell feltételeznünk. Ez az elme az összes anyag mátrixa.«” *American Association for the Advancement of Science*

<https://www.aaas.org/taxonomy/term/10/quantum-mechanics-and-consciousness-connection>

Ez az erő, mely által Elohim a világot irányítja. Természetesen nem feltételezem, hogy Planck erre a következtetésre jutott volna, ám neki nem is kell, mi azonban felhasználhatjuk ezen kijelentéseket és ismereteket saját hitünk erősítése, védelme vagy akár terjesztése érdekében.

A Lélek nem ellenőrzés vagy kontroll értelemben vizsgálja Elohim mélységeit, hanem kikutatja a titkait, és közli azt az emberrel, akivel Ő közölni kívánja, máskülönben nem tudhatnánk meg. Ezt igyekszünk mi is hétről hétre kihasználni, és jobban megismerni a világegyetem teremtőjét, aki boldogan felfedi Magát minden Őt hűségesen szolgáló gyermekének.

1Kor 2:10 Nekünk azonban az Isten kijelentette az ő Lelke által: mert a Lélek mindeneket vizsgál, még az Istennek mélységeit is.

1Kor 2:11 Mert kicsoda tudja az emberek közül az ember dolgait, hanemha az embernek lelke, amely ő benne van?

Azonképpen az Isten dolgait sem ismeri senki, hanemha az Istennek Lelke. **Hallelujah!**